

การประเมินศักยภาพทุนทางวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว
กรณีศึกษา หมู่บ้านชาวประมงเกาะเปริด อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี
พัฒนพงษ์ พงษ์ธานี¹ เทิดชัย ช่วยบำรุง^{2*}

An Assessment of Cultural Resource Potential for Tourism Development:
A Case Study of Koh Perd Fishing Village, Laem Sing District,
Chanthaburi Province

Patanapong Pongtanee¹ Therdchai Choibamroong^{2*}

Received 30/01/2026 Revised 09/04/2026 Accepted 10/06/2026

<https://doi.org/10.60101/jla.2026.7.1.10270>

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ประเมินศักยภาพทุนทางวัฒนธรรมสู่การพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว หมู่บ้านชาวประมงเกาะเปริด 2) เพื่อศึกษาความแตกต่างของลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่ส่งผลต่อการประเมินศักยภาพทุนทางวัฒนธรรม และ 3) เพื่อเสนอแนะนโยบายการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม หมู่บ้านชาวประมงเกาะเปริด การศึกษาใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ผ่านการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม จากกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เคยมาเยือนหมู่บ้านชาวประมงเกาะเปริดจำนวน 400 คน และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน รวมถึงสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ One-way ANOVA และ Brown-Forsythe โดยผลการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ให้ความสำคัญและเห็นด้วยว่าทุนทางวัฒนธรรมในพื้นที่มีคุณค่าสูงสุด ($\bar{X} = 3.75$) รองลงมา คือ ความดั้งเดิม ($\bar{X} = 3.65$) และความงดงาม ($\bar{X} = 3.59$) ขณะที่ปัจจัยด้านเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง สะท้อนให้เห็นว่าแม้ว่าทรัพยากรทางวัฒนธรรมในพื้นที่จะมีคุณค่า แต่การสร้างการรับรู้ การสื่อสารภาพลักษณ์ยังไม่ชัดเจนเพียงพอสำหรับผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ภูมิภาค (Sig. = 0.00) และสื่อที่ทำให้รู้จักพื้นที่ (Sig. = 0.04) ของนักท่องเที่ยวมีผลต่อการประเมินศักยภาพทุนทางวัฒนธรรมที่ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ จากผลการศึกษา ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายจึงควรเน้นการส่งเสริมอัตลักษณ์ของพื้นที่ผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ ยกกระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์วิถีชีวิตดั้งเดิมเพื่อสร้างความยั่งยืนและเกิดการสืบทอดอย่างต่อเนื่อง รวมถึงส่งเสริมให้พื้นที่มีภาพลักษณ์เฉพาะตัวเพื่อสร้างความแตกต่างเชิงการรับรู้และลดผลกระทบจากความคุ้นชินเชิงวัฒนธรรมของกลุ่มนักท่องเที่ยวในภูมิภาคตะวันออก

คำสำคัญ: ทุนทางวัฒนธรรม หมู่บ้านชาวประมง การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

Abstract

This study aims to 1) evaluate the potential of cultural resources for tourism development in Koh Perd fishing village; 2) investigate the influence of demographic characteristics on the assessment of cultural resource potential; and 3) provide policy recommendations for the enhancement of cultural tourism in Koh

¹ คณะการจัดการการท่องเที่ยว สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

Graduate School of Tourism Management, National Institute of Development Administration

² คณะการจัดการการท่องเที่ยว สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

Graduate School of Tourism Management, National Institute of Development Administration

Email: ¹patanapong9@hotmail.com ²therdchai.c@nida.ac.th

* Corresponding author e-mail: therdchai.c@nida.ac.th

Perd fishing village. A quantitative study methodology was utilized, employing questionnaires to gather data from a sample of 400 Thai tourists visiting Koh Perd fishing village. The data were examined utilizing descriptive statistics, comprising mean and standard deviation, alongside inferential statistics, particularly One-way ANOVA and the Brown-Forsythe test. The results demonstrate that visitors perceive the value of cultural resources as the paramount attribute ($\bar{X}$ = 3.75), followed by authenticity ($\bar{X}$ = 3.65) and aesthetics ($\bar{X}$ = 3.59). Conversely, the aspect of identity and uniqueness exhibited a moderate mean score, suggesting that while the cultural resources in the region hold intrinsic value, initiatives for awareness-building and image communication are inadequately clear and distinctive, potentially impeding the community's capacity to attract tourism and investment. Hypothesis testing indicated that hometown (Sig. = 0.00), and the source of information regarding the place (Sig. = 0.04) significantly influenced the evaluation of cultural resource potential. Policy proposals should prioritize enhancing the area's identity via online platform to attract tourists. Furthermore, fostering community engagement in the preservation of traditional lifestyles is essential for enhancing the sustainability of the tourism destination and ensuring the ongoing transmission of cultural heritage. In addition, it is essential to undertake initiatives aimed at cultivating a unique destination image to foster perceptual differentiation and to alleviate the impacts of cultural familiarity among visitors from the Eastern region.

Keywords: cultural resources, fishing village, cultural tourism

บทนำ

การท่องเที่ยวเป็นกลไกสำคัญที่มีบทบาทต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ก่อให้เกิดการสร้างรายได้ กระตุ้นเศรษฐกิจ เกิดการจ้างงานและกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น โดยในไตรมาสที่ 3 ปี พ.ศ. 2567 ผลิตภัณฑ์มวลรวม ด้านการท่องเที่ยวในประเทศทั้งทางตรงและทางอ้อม (Tourism direct and indirect Gross Domestic Product) ที่เกิดจากการใช้จ่ายเพื่อการท่องเที่ยวภายในประเทศของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ มีเป็นมูลค่าประมาณ 650,952.01 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 15.93 เมื่อเทียบกับช่วงเวลาเดียวกันของปีก่อนหน้า และมีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมด้านการท่องเที่ยวในประเทศคิดเป็นร้อยละ 14.16 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Tourism GDP/Total GDP) (กองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2568) ทั้งนี้ในปี พ.ศ. 2567 มีนักท่องเที่ยวต่างชาติเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยจำนวน 83,178,986 คน และมีนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางภายในประเทศจำนวน 270,377,850 คน ครั้ง (กองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2567) สถานการณ์ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าภาคการท่องเที่ยวเป็นภาคส่วนที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

นอกจากการท่องเที่ยวจะเป็นเครื่องมือในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในระดับประเทศแล้ว การท่องเที่ยวยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาชุมชนในระดับท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมช่วยสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนจากกิจกรรมท่องเที่ยว เช่น การจำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์ชุมชน การให้บริการที่พักหรือมัคคุเทศก์ชุมชน ส่งผลให้เกิดการจ้างงานภายในพื้นที่ ลดการย้ายถิ่นฐานของประชากร และช่วยกระจายรายได้สู่คนในชุมชนอย่างทั่วถึง นอกจากนี้ การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมยังมีส่วนสำคัญในการเสริมสร้างความตระหนักรู้ของชุมชนต่อคุณค่าและความสำคัญของมรดกทางวัฒนธรรมในท้องถิ่น ซึ่งนำไปสู่การอนุรักษ์และสืบสานทุนทางวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนจากการศึกษาของสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พบว่า ภายหลังวิกฤติการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและวิถีชุมชนกลายเป็นแนวโน้มการท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยม โดยในปี พ.ศ. 2565 มีอัตราการเติบโตสูงถึงร้อยละ 155 และสามารถสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจกว่า 220 ล้านบาท (Modern Manufacturing, 2023) ขณะเดียวกัน ข้อมูลจากสำนักงานสถิติแห่งชาติระบุว่า การท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม เช่น การเข้าชมพิพิธภัณฑ์ การท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ การศึกษาวัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวเลือกทำระหว่างการเดินทาง

ท่องเที่ยวมากเป็นลำดับที่ 4 คิดเป็นร้อยละ 17.8 รองจากการพักผ่อนหย่อนใจ การท่องเที่ยวเชิงศาสนา และการพักผ่อนในที่พักผ่อนโดยไม่มีกิจกรรมเฉพาะ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2560) สะท้อนให้เห็นถึงบทบาทและศักยภาพของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

จากแนวโน้มและความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมข้างต้น ภาครัฐในฐานะผู้กำหนดนโยบายและทิศทางการพัฒนาประเทศได้ให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่อง โดยสะท้อนได้จากประเด็นการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมถูกบรรจุไว้ในแผนพัฒนาระดับชาติต่างๆ ในหลายระดับ ได้แก่ (1) ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580 ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4.3.1 ท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม เพื่อยกระดับศักยภาพการท่องเที่ยวของประเทศ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561) (2) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2566-2580) (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม) ประเด็น (05) การท่องเที่ยว แผนย่อย การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม ได้ให้ความสำคัญกับการสร้างคุณค่าให้กับสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวที่ตอบสนองพฤติกรรม ความต้องการนักท่องเที่ยว และสร้างทางเลือกประสบการณ์ใหม่ๆ ให้กับนักท่องเที่ยว (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2566) (3) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 มุ่งเน้นการพัฒนาการท่องเที่ยวในเมืองรองบนฐานความหลากหลายทางชีวภาพและวัฒนธรรม (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565) และ (4) แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2566-2570) ส่งเสริมการอนุรักษ์และต่อยอดทรัพย์สินทางวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ความเป็นไทยด้วยการประยุกต์ให้เข้ากับยุคสมัย (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2566)

จากบทบาทและความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม แนวโน้มและทิศทางการพัฒนาประเทศ ด้านการท่องเที่ยว งานวิจัยนี้จึงมุ่งเน้นการศึกษาแนวทางการประเมินศักยภาพทุนทางวัฒนธรรมสู่การพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว เพื่อใช้ในการออกแบบนโยบายรองรับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในอนาคต โดยในการศึกษานี้ได้เลือกหมู่บ้านชาวประมงเกาะเปริดเป็นพื้นที่ศึกษา เนื่องจากหมู่บ้านชาวประมงเกาะเปริดยังเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่ยังไม่เป็นที่นิยมมากนัก ส่วนหนึ่งเกิดจากคนในชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนยังไม่ตระหนักถึงศักยภาพของทุนทางวัฒนธรรมในพื้นที่ อีกทั้งการรับรู้ของนักท่องเที่ยวต่อคุณค่าของทุนทางวัฒนธรรมภายในหมู่บ้านชาวประมงเกาะเปริดยังอยู่ในระดับจำกัด นอกจากนี้หมู่บ้านชาวประมงเกาะเปริดตั้งอยู่ในอำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี เป็นพื้นที่ที่มีความเสี่ยงสูงจากผลกระทบซึ่งเกิดจากการพัฒนาของภาครัฐ เนื่องจากพื้นที่จังหวัดจันทบุรีเป็นพื้นที่ใกล้เคียงโครงการพัฒนาขนาดใหญ่ของภาครัฐหลายโครงการ เช่น โครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor: EEC) ซึ่งครอบคลุมจังหวัดฉะเชิงเทรา ชลบุรี และระยอง รวมทั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (Special Economic Zone: SEZ) ในจังหวัดสระแก้วและตราด โครงการพัฒนาขนาดใหญ่ของภาครัฐและแนวโน้มการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมส่งผลเชิงบวกต่อหมู่บ้านชาวประมงเกาะเปริด โดยทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น แต่หากไม่มีการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ ทรัพยากรการท่องเที่ยวของหมู่บ้านชาวประมงเกาะเปริดอาจไม่สามารถรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นได้อย่างเหมาะสม

ภาพ 1

พื้นที่ศึกษา

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อประเมินศักยภาพทุนทางวัฒนธรรมสู่การพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว หมู่บ้านชาวประมงเกาะเปริด อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี
2. เพื่อศึกษาความแตกต่างของลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่ส่งผลต่อการประเมินศักยภาพทุนทางวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เคยมาเยือนหมู่บ้านชาวประมงเกาะเปริด อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี
3. เพื่อเสนอแนะนโยบายการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม หมู่บ้านชาวประมงเกาะเปริด อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี

การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษานี้ได้ทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับการประเมินศักยภาพทุนทางวัฒนธรรมในหลายมิติ เช่น แนวทางปฏิบัติในการดำเนินการตามอนุสัญญามรดกโลก (Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention) ซึ่งให้คำแนะนำแก่ประเทศภาคีในการดำเนินการตามอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติ ค.ศ. 1972 (The 1972 Convention Concerning the Protection of the World Cultural and Natural Heritage) โดยมีหลักเกณฑ์ในการประเมินคุณค่าโดดเด่นเป็นสากล (Outstanding Universal Value: OUV) แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม 1) เกณฑ์มรดกทางวัฒนธรรม ได้แก่ 1.1) เป็นผลงานที่แสดงถึงอัจฉริยภาพในการสร้างสรรค์ของมนุษยชาติ 1.2) แสดงให้เห็นถึงการแลกเปลี่ยนคุณค่าของมนุษย์อย่างสำคัญตลอดช่วงเวลาหนึ่ง อันส่งผลต่อการพัฒนาด้านสถาปัตยกรรม เทคโนโลยี ศิลปกรรม การวางผังเมือง หรือการออกแบบภูมิทัศน์ 1.3) เป็นหลักฐานที่มีลักษณะเฉพาะของชนบทรณนิยม หรืออารยธรรมที่ยังคงดำรงอยู่หรือได้สูญสลายไปแล้ว 1.4) เป็นตัวอย่างที่โดดเด่นของประเภทอาคาร กลุ่มสถาปัตยกรรม ภูมิทัศน์ทางสถาปัตยกรรมหรือเทคโนโลยี ซึ่งสะท้อนช่วงเวลาสำคัญของประวัติศาสตร์มนุษยชาติ 1.5) เป็นตัวอย่างที่โดดเด่นของการตั้งถิ่นฐานมนุษย์ การใช้ประโยชน์ที่ดิน หรือการใช้ประโยชน์ทางทะเลแบบดั้งเดิม ซึ่งเป็นตัวแทนของวัฒนธรรมหนึ่งหรือหลายวัฒนธรรม และ 1.6) มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับเหตุการณ์ ชนบทรณนิยม แนวคิด ความเชื่อ หรือผลงานทางศิลปะและวรรณกรรมที่มีคุณค่าโดดเด่นเป็นสากล และ 2) เกณฑ์มรดกทางธรรมชาติ ได้แก่ 2.1) เป็นส่วนประกอบที่เกิดจากปรากฏการณ์ทางธรรมชาติที่ยิ่งใหญ่ หรือพื้นที่ที่มีความงดงามทางธรรมชาติและมีคุณค่าทางสุนทรียภาพในระดับสูง 2.2) เป็นตัวอย่างที่โดดเด่นซึ่งสะท้อนถึงช่วงสำคัญของประวัติศาสตร์โลก รวมถึงบันทึกวิวัฒนาการของสิ่งมีชีวิต กระบวนการทางธรณีวิทยาที่กำลังดำเนินการอยู่ในการก่อรูปของภูมิประเทศ หรือคุณลักษณะทางธรณีสัณฐานหรือภูมิประเทศที่สำคัญ 2.3) เป็นตัวอย่างที่โดดเด่นซึ่งแสดงถึงกระบวนการทางนิเวศวิทยาและชีววิทยาซึ่งยังคงดำเนินอยู่ของระบบนิเวศทั้งบนบก น้ำจืด ชายฝั่ง และทะเล รวมถึงระบบนิเวศของพืชและสัตว์ และ 2.4) เป็นส่วนประกอบของที่อยู่อาศัยทางธรรมชาติ และมีคุณค่าสำหรับการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ ซึ่งมียุคคุณค่าโดดเด่นเป็นสากลในมุมมองทางวิทยาศาสตร์และการอนุรักษ์ (United Nations, 2021)

นอกจากนี้ นักวิชาการจำนวนมากได้กล่าวถึงคุณค่าของทุนทางวัฒนธรรมในหลากหลายมิติ เช่น Lipe (1984) ระบุว่า คุณค่าของทุนทางวัฒนธรรมประกอบด้วย 1) คุณค่าเชิงความสัมพันธ์ (Associative value) ซึ่งเป็นคุณค่าที่สะท้อนความหมายและนัยยะของอดีต 2) คุณค่าทางสารสนเทศ (Informational value) เป็นคุณค่าทางวิชาการ 3) คุณค่าทางสุนทรียภาพ (Aesthetic value) เป็นคุณค่าที่เกิดจากมุมมองและการรับรู้เกี่ยวกับความงาม และ 4) คุณค่าทางเศรษฐกิจ (Economic value) เป็นคุณค่าทางการเงินที่เกิดขึ้นจากการใช้ทรัพยากรนั้นๆ สอดคล้องกับการศึกษาของ Bhandari et al., (2016) ซึ่งกล่าวว่า คุณค่าและความสำคัญของทุนทางวัฒนธรรม ประกอบด้วย 6 ประการ ได้แก่ 1) คุณค่าทางสุนทรียภาพ (Aesthetic value) เป็นคุณค่าที่เกิดจากความงามที่มีความโดดเด่น 2) คุณค่าทางประวัติศาสตร์ (Historical value) เป็นคุณค่าที่แสดงวิถีชีวิต เหตุการณ์ หรือกิจกรรมของบุคคล กลุ่มบุคคล หรือองค์กรในอดีต 3) คุณค่าทางสังคม (Social value) เป็นคุณค่าที่มีความสำคัญต่อกลุ่มหรือชุมชนด้วยเหตุผลทางจิตวิญญาณ สังคม หรือวัฒนธรรม 4) คุณค่าทางจิตวิญญาณ (Spiritual value) เป็นคุณค่าของทุนทางวัฒนธรรมที่มีบริบททางศาสนาหรือความเชื่อ 5) คุณค่าทางวิชาการ (Scientific value) หมายถึง ทรัพยากรทางวัฒนธรรมที่ให้ข้อมูลและอธิบายความเข้าใจของมนุษย์เกี่ยวกับธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมของภูมิภาค และ 6) คุณค่าเชิงสัญลักษณ์หรือคุณค่าทางวัฒนธรรม (Symbolic/Cultural value) คือทุนทางวัฒนธรรมที่ถ่ายทอดความหมายและสามารถอธิบายอดีต แนวคิดเกี่ยวกับคุณค่าของทุนทางวัฒนธรรมข้างต้น สอดคล้องกับ

กฎบัตร Australia ICOMOS ว่าด้วยแหล่งที่มีคุณค่าทางวัฒนธรรม ค.ศ. 2013 (The Burra Charter) โดยกฎบัตรดังกล่าวระบุว่าคุณค่าทางวัฒนธรรม (cultural significance) ประกอบด้วย คุณค่าทางสุนทรียภาพ คุณค่าทางประวัติศาสตร์ คุณค่าทางวิทยาศาสตร์ และคุณค่าทางสังคมหรือจิตวิญญาณ ซึ่งแฝงอยู่ในทรัพยากรทางวัฒนธรรมนั่นเอง (Australia ICOMOS Incorporated, International Council on Monuments and Sites, 2013)

สำหรับประเทศไทยมีงานวิจัยจำนวนมากที่เกี่ยวข้องกับการประเมินคุณค่าทางวัฒนธรรม เช่น จิตาภา บำรุงศิลป์ และคณะ (2562) ได้ศึกษาคุณค่าของทรัพยากรการท่องเที่ยวของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดศรีสะเกษ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินคุณค่าของทรัพยากรการท่องเที่ยวของกลุ่มชาติพันธุ์ ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญสูงสุดกับคุณค่าทางสังคม รองลงมาคือ คุณค่าทางสุนทรียภาพ คุณค่าทางประวัติศาสตร์ คุณค่าทางการศึกษา และคุณค่าทางเศรษฐกิจ ตามลำดับ นอกจากนี้ อธิวิศน์ ห้วยหงษ์ทอง (2561) ได้ประเมินศักยภาพของทรัพยากรทางวัฒนธรรมเพื่อจัดทำแนวทางในการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community-Based Tourism: CBT) ของชุมชนไทดำ ตำบลดอน อำเภอดู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี โดยการศึกษาใช้ 4 เกณฑ์ ในการประเมินทรัพยากรทางวัฒนธรรม ได้แก่ ความแท้จริงทางวัฒนธรรมและมีคุณค่าในมุมมองของเจ้าของวัฒนธรรม การมีบุคคลที่มีความรู้ความสามารถในการถ่ายทอดองค์ความรู้และภูมิปัญญา ความสัมพันธ์ระหว่างมรดกยืติดปฏิบัติกับการนำไปใช้ในการจัดการท่องเที่ยว และความสัมพันธ์ระหว่างมรดกยืติดปฏิบัติกับความพร้อมในการนำไปใช้ในการจัดการท่องเที่ยว

นอกจากนี้ กรมการท่องเที่ยว (2557) ได้จัดทำคู่มือการตรวจประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โดยแบ่งออกเป็น 4 องค์ประกอบหลัก ดังตาราง 1

ตาราง 1

เกณฑ์การตรวจประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โดยกรมการท่องเที่ยว

องค์ประกอบหลัก	องค์ประกอบรอง	องค์ประกอบย่อย
ศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว	ระดับเทคโนโลยีในแหล่งท่องเที่ยว	ความสำคัญทางประวัติศาสตร์
		หลักฐานทางโบราณคดี
		ความเป็นเอกลักษณ์ของยุคสมัย
		ความเป็นเอกลักษณ์ทางกายภาพของแหล่งประวัติศาสตร์
		ความสมบูรณ์ของโครงสร้างทางสถาปัตยกรรม
		ความสมบูรณ์ทางศิลปกรรม
		ความผูกพันต่อท้องถิ่น
		การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว
		ความปลอดภัยด้านการท่องเที่ยว
		ความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยว
ศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว	ศักยภาพในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน	การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว
		ศักยภาพในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก
	ศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวจากปัจจัยภายนอก	การสนับสนุนจากองค์กรพัฒนาภาครัฐ
		การสนับสนุนจากองค์กรพัฒนาภาคเอกชน
การบริหารจัดการ	การจัดการด้านการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว	การจัดการด้านการรักษาสภาพแหล่งท่องเที่ยว
		การจัดการด้านการใช้ประโยชน์พื้นที่
		การจัดการด้านการติดตามและการประเมิน
		การเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากการท่องเที่ยว
		การจัดการด้านการบริการและสาธารณูปโภคแก่นักท่องเที่ยว
	การจัดการด้านการท่องเที่ยว	การจัดการด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว
		การจัดการด้านการให้ความรู้และการสร้างจิตสำนึก
การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น	ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว	-
		ชุมชนมีรายได้จากการท่องเที่ยว

จากการทบทวนวรรณกรรม การศึกษาได้กำหนดตัวแปรในการประเมินศักยภาพทุนทางวัฒนธรรมสำหรับการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ 1) คุณค่า (Valuable) ความสำคัญของทุนทางวัฒนธรรมที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ 2) เอกลักษณะ (Uniqueness) ลักษณะเฉพาะที่โดดเด่น แสดงความแตกต่างจากพื้นที่หรือชุมชนอื่น สามารถรับรู้ได้จากภายนอก และเป็นคุณลักษณะที่ไม่เหมือนหรือพบได้ยากในบริบททางสังคมและวัฒนธรรมเดียวกัน 3) อัตลักษณ์ (Identity) ลักษณะเฉพาะที่บ่งชี้ความเป็นตัวตน ซึ่งทำให้เป็นที่รู้จักหรือจำได้ 4) ความดั้งเดิม (Authenticity) ลักษณะเก่าแก่ โบราณ จริงแท้ ที่สืบทอดต่อกันมา 5) ความงดงาม (Aesthetics) สภาพที่ก่อให้เกิดความเพลิดเพลินและการชื่นชมผ่านการเข้าใจและรับรู้ 6) การสืบทอดอย่างต่อเนื่อง (Inherited continuously) แนวทางการอนุรักษ์ รักษาไว้ และส่งต่อ 7) ผู้รู้ที่สามารถถ่ายทอดเรื่องราวเกี่ยวกับทุนทางวัฒนธรรมให้ผู้อื่น (Local wisdom scholar) มีบุคคล ผู้มีความรู้เกี่ยวกับทุนทางวัฒนธรรมที่สามารถบอกเล่า เชื่อมโยงคุณค่าของทุนวัฒนธรรมระหว่างอดีตกับปัจจุบันได้อย่างเหมาะสม และ 8) การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และสืบสานทุนทางวัฒนธรรม (Public participation) การให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมดำเนินการตามวัตถุประสงค์ตั้งแต่ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติงาน และร่วมรับผิดชอบ

ตาราง 2

สรุปปัจจัยในการประเมินศักยภาพทุนทางวัฒนธรรม

		การทบทวนวรรณกรรม						
ปัจจัย		United Nations, 2021	Lipe, 1984	Bhandari et al., 2016	Australia ICOMOS Incorporated, International Council on Monuments and Sites, 2013	ลิตาภา บำรุงศิลป์ และคณะ, 2019	อิริศน์ ห้วยหงษ์ทอง, 2561	กรมการท่องเที่ยว, 2557
1.	คุณค่า (Valuable)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
2.	เอกลักษณ์ (Uniqueness)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
3.	อัตลักษณ์ (Identity)	✓	✓	✓	✓	✓		✓
4.	ความดั้งเดิม (Authenticity)		✓	✓	✓	✓	✓	✓
5.	ความงดงาม (Aesthetics)		✓	✓	✓			
6.	การสืบทอดอย่างต่อเนื่อง (Inherited continuously)						✓	
7.	ผู้รู้ที่สามารถถ่ายทอดเรื่องราวเกี่ยวกับทุนทางวัฒนธรรมให้ผู้อื่น (Local wisdom scholar)						✓	
8.	การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และสืบสานทุนทางวัฒนธรรม (Public participation)						✓	✓

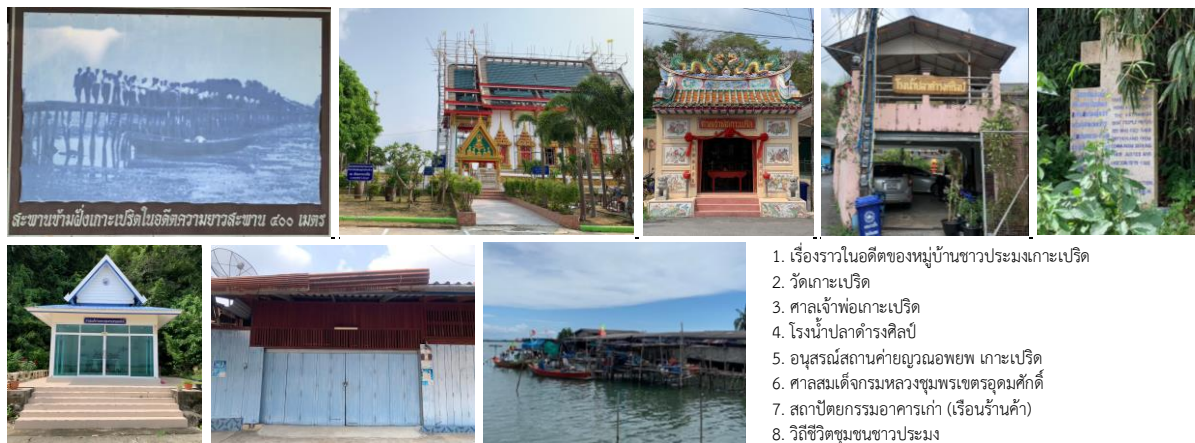
พื้นที่ศึกษา หมู่บ้านชาวประมงเกาะเปริดตั้งอยู่ในตำบลเกาะเปริด อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี ในอดีตเป็นเกาะที่มีทะเลล้อมรอบ โดยที่มาของชื่อ “เกาะเปริด” มีสมมติฐานอยู่ 2 ประการ ได้แก่ (1) ในอดีตพ่อค้าชาวจีนจากแผ่นดินใหญ่เดินทางมาค้าขายด้วยเรือสำเภาและแวะพักค้างคืนบนเกาะแห่งนี้ เนื่องจากบริเวณดังกล่าวเป็นทะเลเปิด ชาวจีนจึงเรียกเกาะแห่งนี้ว่า “เกาะเปิด” และ (2) ในอดีตมีชาวจีนอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานบนเกาะแห่งนี้ แต่ประสบกับโรคไข้มาลาเรียและอหิวาตกโรค ส่งผลให้มีชาวจีนเสียชีวิตเป็นจำนวนมาก ผู้ที่รอดชีวิตจึงอพยพออกจากเกาะ ทำให้เกาะแห่งนี้ถูกเรียกว่า “เปิด” ต่อมาชาวบ้านที่อาศัยอยู่บนเกาะได้เปลี่ยนชื่อเกาะเป็น “เปริด” เพื่อแก้เคล็ดเกี่ยวโรคภัยไข้เจ็บและเสริมสิริมงคล จนกระทั่งกลายเป็นชื่อ “เกาะเปริด” ที่ใช้เรียกมาจนถึงปัจจุบัน (องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะเปริด, 2562)

ต่อมาในสมัยของหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช นายกรัฐมนตรีคนที่ 13 ของประเทศไทย ได้มีการจัดสรรงบประมาณเพื่อก่อสร้างถนนเชื่อมระหว่างชายฝั่งกับเกาะเปริด ส่งผลให้ลักษณะความเป็นเกาะดั้งเดิมค่อยๆ เลือนหายไป และพื้นที่ที่มีความเป็นเมืองมากขึ้นอันเนื่องมาจากการพัฒนา ปัจจุบันตำบลเกาะเปริดประกอบด้วย 7 หมู่บ้าน มีพื้นที่ทั้งหมด 22.712 ตารางกิโลเมตร

หรือประมาณ 14,080 ไร่ มีประชากรประมาณ 3,126 คน และ 1,293 ครัวเรือน นอกจากนี้ ตำบลเกาะเปริดยังมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่หลากหลาย อาทิ ถ้ำร้างนางแอ่น ถ้ำโจรสลัด ถ้ำลอด ผาสุกนิรันดร์ ลานหินสีชมพู รวมถึงมีเกาะใกล้เคียง ได้แก่ เกาะกวาง และเกาะนางรำ ภายในหมู่บ้านชาวประมงเกาะเปริดยังมีโรงงานผลิตน้ำปลาดำรงศิลป์ ซึ่งเป็นน้ำปลาที่มีรสชาติอร่อยและมีชื่อเสียงของชุมชน โดยมีการผลิตและจำหน่ายยาวนานมากกว่า 30 ปี สำหรับทุนทางวัฒนธรรมในพื้นที่อื่นๆ ได้แก่ เรื่องราวของหมู่บ้านชาวประมงเกาะเปริด วัดเกาะเปริด สถาปัตยกรรม/อาคารเก่า (เรือนร้านค้า) ศาลเจ้าพ่อเกาะเปริด งานเพ่งอันประจำปีศาลเจ้าพ่อเกาะเปริด อนุสรณ์สถานค่ายญวนอพยพ เกาะเปริด ศาลสมเด็จพระหลวงชุมพรเขตรอุดมศักดิ์รวมถึง วิถีชีวิตชาวประมง

ภาพ 2

ทุนทางวัฒนธรรมในหมู่บ้านชาวประมงเกาะเปริด

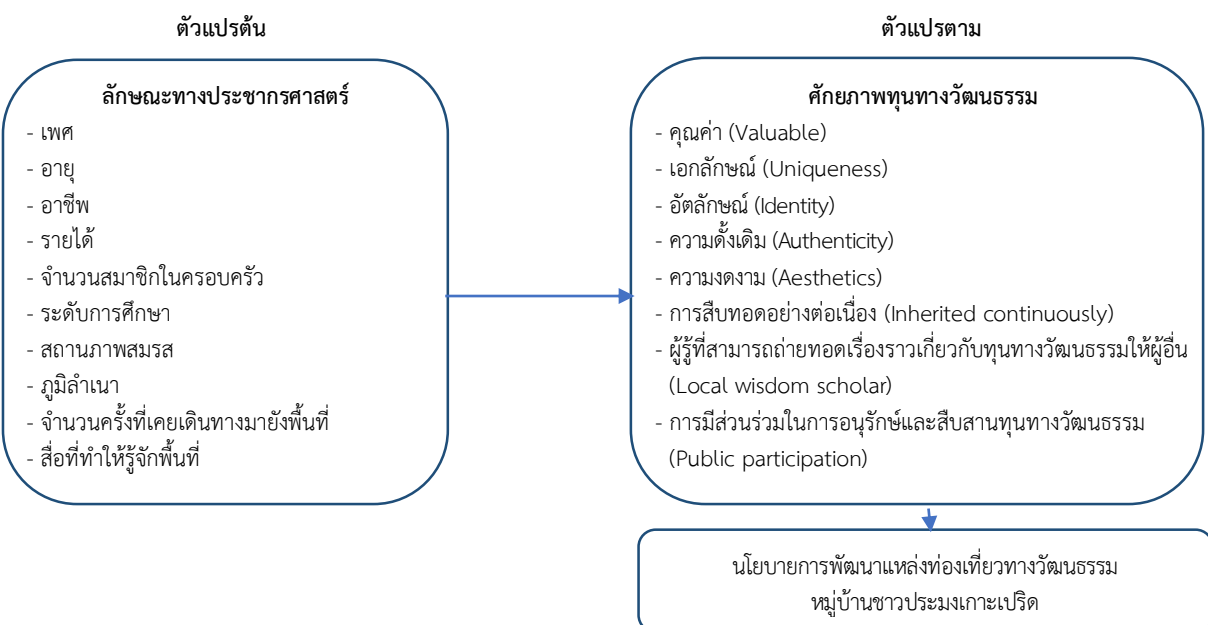

1. เรื่องราวในอดีตของหมู่บ้านชาวประมงเกาะเปริด
2. วัดเกาะเปริด
3. ศาลเจ้าพ่อเกาะเปริด
4. โรงน้ำปลาดำรงศิลป์
5. อนุสรณ์สถานค่ายญวนอพยพ เกาะเปริด
6. ศาลสมเด็จพระหลวงชุมพรเขตรอุดมศักดิ์
7. สถาปัตยกรรมอาคารเก่า (เรือนร้านค้า)
8. วิถีชีวิตชุมชนชาวประมง

กรอบแนวคิดการวิจัย มีรายละเอียดดังนี้

ภาพ 3

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินศักยภาพทุนทางวัฒนธรรมในการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เคยเดินทางมาเยือนหมู่บ้านชาวประมงเกาะเปริด จำนวน 400 คน ทั้งนี้ การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างอาศัยแนวคิดของ Cochran (1953) เนื่องจากไม่สามารถทราบขนาดของประชากรที่แน่นอน

$$n = \frac{p(1-p)z^2}{d^2} = \frac{0.5(1-0.5)(1.96)^2}{0.05^2} = 384.16$$

เมื่อ n = จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

p = อัตราส่วนของประชากรที่นำมาเป็นตัวอย่าง (0.5)

z = ค่ามาตรฐานตามระดับความเชื่อมั่น (ระดับความเชื่อมั่น 95% ค่า $Z = 1.96$)

d = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมให้เกิดขึ้น (0.05)

จากการคำนวณตามแนวคิดของ Cochran (1953) พบว่าขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมเท่ากับ 384.16 ตัวอย่าง แต่ในการศึกษานี้ ได้เพิ่มจำนวนกลุ่มตัวอย่างอีก 15 ตัวอย่าง รวมเป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 400 ตัวอย่าง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สามารถเป็นตัวแทนของประชากรได้อย่างเหมาะสมที่สุด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การศึกษานี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยปัจจัยในแบบสอบถามได้จากการทบทวนวรรณกรรม โครงสร้างของแบบสอบถามประกอบด้วย (1) ลักษณะทางประชากรศาสตร์ และ (2) การประเมินศักยภาพทุนทางวัฒนธรรม ตัวเลือกในแบบสอบถามสำหรับการประเมินศักยภาพทุนทางวัฒนธรรมใช้เกณฑ์การวัดแบบประมาณค่า (Likert Scale) 5 ระดับ เพื่อใช้วัดระดับความคิดเห็นและการรับรู้ของนักท่องเที่ยวที่มีต่อทุนทางวัฒนธรรมในพื้นที่ศึกษา ทั้งนี้ เครื่องมือแบบสอบถามที่ใช้ในการศึกษาได้ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาเรียบร้อยแล้ว โดยใช้การประเมินดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence: IOC) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ประกอบด้วย (1) นักวิเคราะห์นโยบายและแผน กองยุทธศาสตร์และประสานการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2) อาจารย์ประจำสาขาวิชาการท่องเที่ยว จำนวน 2 ท่าน (3) ผู้แทนสถาบันวิจัยด้านการพัฒนาเมือง และ (4) ผู้แทนบริษัทที่ปรึกษาด้านการท่องเที่ยว ผลการประเมินพบว่าค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามทุกข้อมีค่ามากกว่า 0.5 (Rovinelli & Hambleton, 1977) ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่เหมาะสมและสามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการศึกษาได้ นอกจากนี้ แบบสอบถามที่ใช้ในการศึกษายังได้ทดสอบสถิติ Cronbach's Alpha ซึ่งใช้วัดความเชื่อมั่นและความสอดคล้องภายในของแบบสอบถาม ผลการทดสอบพบว่า แบบสอบถามในส่วนที่ 2 การประเมินศักยภาพทุนทางวัฒนธรรม มีค่า Cronbach's Alpha เท่ากับ 0.848 แสดงให้เห็นว่าแบบสอบถามมีระดับความเชื่อมั่นอยู่ในเกณฑ์ดี กล่าวคือ ข้อคำถามในส่วนดังกล่าวมีความสอดคล้องกันในการวัดตัวแปรเดียวกัน

การเก็บรวบรวมข้อมูล งานวิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เคยเดินทางมาเยือนหมู่บ้านชาวประมงเกาะเปริด โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน ซึ่งคำนวณตามแนวคิดของ Cochran (1953) เนื่องจากไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อให้ได้กลุ่มเป้าหมายที่ตรงตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในงานวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลในวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การประเมินศักยภาพทุนทางวัฒนธรรมในพื้นที่หมู่บ้านชาวประมงเกาะเปริด ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และแปลผลตามเกณฑ์ของ Best (1981) สำหรับวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 การศึกษาความแตกต่างของลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่ส่งผลต่อการประเมินศักยภาพทุนทางวัฒนธรรม ใช้วิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA) โดยก่อนการวิเคราะห์จะมีการตรวจสอบความเป็นเอกพันธ์ของความแปรปรวน (Test of Homogeneity of Variances) หากพบว่ากลุ่มใดมีความแปรปรวนไม่เท่ากัน จะเลือกใช้สถิติ Brown-Forsythe แทน และหากพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ จะทำการเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีด้วยสถิติ Games-Howell เพื่อเสนอแนะนโยบายการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม หมู่บ้านชาวประมงเกาะเปริด ในวัตถุประสงค์ข้อที่ 3

ตาราง 3

การแปลผลค่าเฉลี่ย

ค่าเฉลี่ย	ระดับความคิดเห็น
4.50-5.00	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
3.50-4.49	เห็นด้วย
2.50-3.49	เห็นเป็นกลาง
1.50-2.49	ไม่เห็นด้วย
1.00-1.49	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ที่มา: Best, 1981

สรุประเบียบวิธีวิจัย ระเบียบวิธีวิจัยสรุปได้ดังตารางที่ 4

ตาราง 4

ระเบียบวิธีวิจัย

วัตถุประสงค์	ระเบียบวิธีวิจัย	เครื่องมือการวิจัย	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	การสุ่ม	การวิเคราะห์ข้อมูล
1. เพื่อประเมินศักยภาพทุนทางวัฒนธรรมสู่การพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว หมู่บ้านชาวประมงเกาะเปริด อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี	ปริมาณ	แบบสอบถาม	นักท่องเที่ยวไทยที่เคยมาเยือนหมู่บ้านชาวประมงเกาะเปริด	นักท่องเที่ยวไทยที่เคยมาเยือนหมู่บ้านชาวประมงเกาะเปริด 400 คน	การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)
2. เพื่อศึกษาความแตกต่างของลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่ส่งผลต่อการประเมินศักยภาพทุนทางวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เคยมาเยือนหมู่บ้านชาวประมงเกาะเปริด อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี	ปริมาณ	แบบสอบถาม	นักท่องเที่ยวไทยที่เคยมาเยือนหมู่บ้านชาวประมงเกาะเปริด	นักท่องเที่ยวไทยที่เคยมาเยือนหมู่บ้านชาวประมงเกาะเปริด 400 คน	การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)	การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA)
3. เพื่อเสนอแนะนโยบายการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม หมู่บ้านชาวประมงเกาะเปริด อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี	คุณภาพ		ประมวลผลจากผลการศึกษาในวัตถุประสงค์ที่ 1 และ 2			

ผลการวิจัย

จากการเก็บข้อมูลผ่านแบบสอบถามพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 50.75) มีอายุในช่วง 31-40 ปี (ร้อยละ 42.46) ส่วนใหญ่เป็นพนักงานบริษัท (ร้อยละ 58.50) มีรายได้อยู่ในช่วง 15,001-30,000 บาท (ร้อยละ 35.55) จำนวนสมาชิกในครอบครัว 4 คน (ร้อยละ 34.94) มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 57.75) ส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด (ร้อยละ 74.75) มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคกลาง (ร้อยละ 61.58) เคยเดินทางมาเยือนหมู่บ้านชาวประมงเกาะเปริดแล้วประมาณ 3 ครั้ง (ร้อยละ 40.86) โดยสื่อที่ทำให้รู้จักหมู่บ้านชาวประมงเกาะเปริดคือ อินเทอร์เน็ต (ร้อยละ 66.75)

ตาราง 5

ลักษณะทางประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่าง

ลักษณะทางประชากรศาสตร์	ความถี่	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	203	50.75
หญิง	172	43.00
LGBTQ+	22	5.50

ลักษณะทางประชากรศาสตร์		ความถี่	ร้อยละ
	ไม่ระบุ	3	0.75
	รวม	400	100.00
2. อายุ	20-30 ปี	166	41.71
	31-40 ปี	169	42.46
	41-50 ปี	57	14.32
	51-60 ปี	4	1.01
	มากกว่า 60 ปี	2	0.50
	รวม	398	100.00
3. อาชีพ	นักเรียน/นักศึกษา	41	10.25
	พนักงานบริษัท	234	58.50
	นักธุรกิจ/อาชีพอิสระ	38	9.50
	รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	57	14.25
	พ่อบ้าน/แม่บ้าน	13	3.25
	เกษตรกร	5	1.25
	ธุรกิจออนไลน์	6	1.50
	ว่างงาน	4	1.00
	รับจ้าง	2	0.50
	รวม	400	100.00
4. รายได้	0-1,5000 บาท	60	15.35
	15,001-30,000 บาท	139	35.55
	30,001-45,000 บาท	127	32.48
	45,001 ขึ้นไป	65	16.62
	รวม	391	100.00
5. จำนวนสมาชิกในครอบครัว	1 คน	21	5.32
	2 คน	50	12.66
	3 คน	110	27.85
	4 คน	138	34.94
	5 คน ขึ้นไป	76	19.24
	รวม	395	100.00
6. ระดับการศึกษา	ต่ำกว่าปริญญาตรี	28	7.00
	ปริญญาตรี	231	57.75
	ปริญญาโท	135	33.75
	ปริญญาเอก	6	1.50
	รวม	400	100.00
7. สถานภาพสมรส	โสด	299	74.75
	สมรส	98	24.50
	หย่าร้าง	3	0.75
	รวม	400	100.00
8. ภูมิภาค	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	10	2.54
	ภาคเหนือ	11	2.80
	ภาคใต้	16	4.07
	ภาคตะวันออก	114	29.01
	ภาคกลาง	242	61.58
	รวม	393	100.00
9. จำนวนครั้งที่เคยเดินทางมายังหมู่บ้านชาวประมง	1 ครั้ง	36	9.14
	2 ครั้ง	56	14.21
	3 ครั้ง	161	40.86

ลักษณะทางประชากรศาสตร์		ความถี่	ร้อยละ
เกาะเปริด	4 ครั้ง	91	23.10
	5 ครั้ง	28	7.11
	มากกว่า 5 ครั้ง	22	5.58
	รวม	394	100.00
10. สื่อที่ทำให้รู้จักหมู่บ้านชาวประมงเกาะเปริด	อินเทอร์เน็ต	267	66.75
	โทรทัศน์	52	13.00
	หนังสือพิมพ์	2	0.50
	วารสาร/ นิตยสาร	1	0.25
	คำบอกเล่าจากบุคคลอื่น	78	19.50
รวม		400	100.00

ผลการประเมินศักยภาพทุนทางวัฒนธรรมในหมู่บ้านชาวประมงเกาะเปริด พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นด้วยว่าทุนทางวัฒนธรรมของหมู่บ้านมีคุณค่า ($\bar{X} = 3.75$, S.D. = 0.84) รองลงมาคือ ทุนทางวัฒนธรรมในพื้นที่หมู่บ้านชาวประมงเกาะเปริดมีความดั้งเดิม ($\bar{X} = 3.65$, S.D. = 0.96) และทุนทางวัฒนธรรมในพื้นที่หมู่บ้านชาวประมงเกาะเปริดมีความงดงาม ($\bar{X} = 3.59$, S.D. = 1.14) ตามลำดับ

ตาราง 6

ศักยภาพทุนทางวัฒนธรรมในหมู่บ้านชาวประมงเกาะเปริด

ศักยภาพทุนทางวัฒนธรรม	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
1. ทุนทางวัฒนธรรมในหมู่บ้านชาวประมงเกาะเปริดมีคุณค่า	3.75	0.84	เห็นด้วย
2. ทุนทางวัฒนธรรมในพื้นที่หมู่บ้านชาวประมงเกาะเปริดมีเอกลักษณ์	3.45	0.95	เห็นเป็นกลาง
3. ทุนทางวัฒนธรรมในหมู่บ้านชาวประมงเกาะเปริดมีอัตลักษณ์	3.21	0.90	เห็นเป็นกลาง
4. ทุนทางวัฒนธรรมในพื้นที่หมู่บ้านชาวประมงเกาะเปริดมีความดั้งเดิม	3.65	0.96	เห็นด้วย
5. ทุนทางวัฒนธรรมในพื้นที่หมู่บ้านชาวประมงเกาะเปริดมีความงดงาม	3.59	1.14	เห็นด้วย
6. ทุนทางวัฒนธรรมในหมู่บ้านชาวประมงเกาะเปริดได้รับการสืบทอดอย่างต่อเนื่อง	2.99	1.04	เห็นเป็นกลาง
7. หมู่บ้านชาวประมงเกาะเปริด	3.54	1.11	เห็นด้วย
8. คนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และสืบสานทุนทางวัฒนธรรม	3.04	1.03	เห็นเป็นกลาง

สำหรับการศึกษาความแตกต่างของลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่ส่งผลต่อการประเมินศักยภาพทุนทางวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เคยมาเยือนหมู่บ้านชาวประมงเกาะเปริด การศึกษานี้ ได้เลือกใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA) ในการทดสอบสมมติฐาน โดยจากผลการวิเคราะห์พบว่าทุกปัจจัยมีการแจกแจงแบบปกติ ทุกปัจจัยมีค่า Skewness value < 3 และค่า Kurtosis value < 10 ซึ่งสามารถยอมรับได้ว่ามีความใกล้เคียงการแจกแจงแบบปกติได้ นอกจากนี้ การศึกษานี้ได้ทำการทดสอบเอกพันธ์ของความแปรปรวน (Test of Homogeneity of Variances) โดยผลการศึกษา พบว่า ตัวแปรที่ความแปรปรวนของข้อมูลไม่เท่ากัน (Sig. < 0.05) ซึ่งไม่เป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA) ได้แก่ รายได้ ภูมิฐานะ และจำนวนครั้งที่เคยเดินทางมายังหมู่บ้านชาวประมงเกาะเปริด ดังนั้น จึงไม่สามารถนำตัวแปรดังกล่าวมาวิเคราะห์ด้วยความแปรปรวนแบบทางเดียวได้ การศึกษานี้ได้เลือกใช้สถิติ Brown-Forsythe เป็นสถิติทางเลือกแทน ในขณะที่ตัวแปร เพศ อายุ อาชีพ จำนวนสมาชิกในครอบครัว ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส และสื่อที่ทำให้รู้จักหมู่บ้านชาวประมงเกาะเปริด มีค่า Sig. มากกว่า 0.05 แสดงว่าความแปรปรวนของข้อมูลไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ สามารถนำมาวิเคราะห์ด้วยความแปรปรวนแบบทางเดียวได้

ตาราง 7

การวิเคราะห์เอกพันธ์ของความแปรปรวน (Test of Homogeneity of Variances)

ตัวแปร	Test of Homogeneity of Variances			
	Levene Statistic	df1	df2	Sig.
1. เพศ	0.548	3	396	0.650
2. อายุ	1.188	4	393	0.316
3. อาชีพ	1.440	8	391	0.178
4. รายได้	5.159	3	387	0.002
5. จำนวนสมาชิกในครอบครัว	1.253	4	390	0.288
6. ระดับการศึกษา	1.908	3	396	0.128
7. สถานภาพสมรส	2.092	2	397	0.125
8. ภูมิฐานะ	14.904	4	388	0.000
9. จำนวนครั้งที่เคยเดินทางมายังหมู่บ้านชาวประมงเกาะเบริด	2.430	5	388	0.035
10. สื่อที่ทำให้รู้จักหมู่บ้านชาวประมงเกาะเบริด	2.644	3	395	0.051

จากการทดสอบเอกพันธ์ของความแปรปรวน การศึกษาครั้งนี้ได้ทำการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว ตัวแปร เพศ อายุ อาชีพ จำนวนสมาชิกในครอบครัว ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส และสื่อที่ทำให้รู้จักหมู่บ้านชาวประมงเกาะเบริด โดยผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ส่วนใหญ่ไม่มีความแตกต่างของค่าเฉลี่ยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\text{Sig} > 0.05$) ยกเว้น สื่อที่ทำให้รู้จักหมู่บ้านชาวประมงเกาะเบริด ($\text{Sig} = 0.04$)

ตาราง 8

การวิเคราะห์ด้วยความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA)

Variables	Anova				
		Sum of Squares	df	Mean Square	Sig.
เพศ	Between Groups	3.164	3	1.055	2.186
	Within Groups	191.043	396	0.482	
	Total	194.206	399		
อายุ	Between Groups	0.366	4	0.091	0.186
	Within Groups	193.120	393	0.491	
	Total	193.486	397		
อาชีพ	Between Groups	6.281	8	0.785	1.633
	Within Groups	187.926	391	0.481	
	Total	194.206	399		
จำนวนสมาชิกในครอบครัว	Between Groups	1.857	4	0.464	0.948
	Within Groups	191.037	390	0.490	
	Total	192.894	394		
ระดับการศึกษา	Between Groups	2.169	3	0.723	1.491
	Within Groups	192.037	396	0.485	
	Total	194.206	399		
สถานภาพสมรส	Between Groups	1.478	2	0.739	1.523
	Within Groups	192.728	397	0.485	
	Total	194.206	399		
สื่อที่ทำให้รู้จักหมู่บ้านชาวประมงเกาะเบริด	Between Groups	4.842	4	1.211	2.525
	Within Groups	189.364	395	0.479	
	Total	194.206	395		

สำหรับการวิเคราะห์ตัวแปรตัวแปรที่ความแปรปรวนของข้อมูลไม่เท่ากัน ได้แก่ ตัวแปรรายได้ ภูมิฐานะ และจำนวนครั้งที่เคยเดินทางมายังหมู่บ้านชาวประมงเกาะเปริด การศึกษานี้ได้ทำการวิเคราะห์สถิติ Brown-Forsythe โดยผลการศึกษาพบว่า ภูมิฐานะ (Sig. = 0.000) มีค่าเฉลี่ยของตัวแปรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในขณะที่ รายได้ (Sig. 0.071) และจำนวนครั้งที่เคยเดินทางมายังหมู่บ้านชาวประมงเกาะเปริด (Sig. = 0.137) มีค่าเฉลี่ยของตัวแปรไม่แตกต่างกัน

ตาราง 9

วิเคราะห์ความแปรปรวนของกลุ่มที่ไม่เป็นเอกพันธ์ Brown-Forsythe

Variables	Brown-Forsythe			
	Statistic	df1	Df2	Sig.
รายได้	2.374	3	257.391	0.071
ภูมิฐานะ	19.974	4	63.790	0.000
จำนวนครั้งที่เคยเดินทางมายังหมู่บ้านชาวประมงเกาะเปริด	1.697	5	246.168	0.137

จากการทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว และการทดสอบสถิติ Brown-Forsythe พบว่าตัวแปรที่มีความแตกต่างของค่าเฉลี่ยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ภูมิฐานะ และสื่อที่ทำให้รู้จักหมู่บ้านชาวประมงเกาะเปริด การศึกษานี้จึงได้ทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยสถิติ Games-Howell โดยการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธี Games-Howell ระหว่างตัวแปรภูมิฐานะของนักท่องเที่ยว และศักยภาพทางวัฒนธรรม พบว่า ภาคตะวันออก (Mean = 2.969) รับรู้ศักยภาพทางวัฒนธรรมของหมู่บ้านชาวประมงเกาะเปริดน้อยกว่าภูมิภาคอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยนักท่องเที่ยวที่มีภูมิฐานะในภาคตะวันออกมีการรับรู้แตกต่างจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (Mean Difference = 0.59320) ภาคเหนือ (Mean Difference = 0.64434) ภาคใต้ (Mean Difference = 0.67914) และภาคกลาง (Mean Difference = 0.59527) อย่างมีนัยสำคัญ

ตาราง 10

วิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยสถิติ Games-Howell ระหว่างภูมิฐานะ และศักยภาพทางวัฒนธรรมสำหรับการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว

รายได้ (บาท)	ค่าเฉลี่ย	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ				
		ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคเหนือ	ภาคใต้	ภาคตะวันออก	ภาคกลาง
		3.56	3.61	3.65	2.97	3.56
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	3.56	-	-0.5114 (1.000)	-0.08594 (0.997)	0.59320* (0.046)	-0.00207 (1.000)
ภาคเหนือ	3.61	-	-	-0.03480 (1.000)	0.64434* (0.015)	0.04907 (0.999)
ภาคใต้	3.65	-	-	-	0.67914* (0.001)	0.08381 (0.987)
ภาคตะวันออก	2.97	-	-	-	-	-0.59527* (0.001)
ภาคกลาง	3.56	-	-	-	-	-

* ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

สำหรับการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยสถิติ Games-Howell ระหว่างตัวแปรสื่อที่ทำให้รู้จักหมู่บ้านชาวประมงเกาะเปริด และศักยภาพทางวัฒนธรรมสำหรับการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว ไม่สามารถทำการทดสอบ Post hoc ด้วยสถิติ Games-Howell ได้ เนื่องจากมีอย่างน้อย 1 กลุ่มที่มีข้อมูลน้อยกว่า 2 ตัวอย่าง

สรุปผลการวิจัย จากการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เคยมาเยือนหมู่บ้านชาวประมงเกาะเปริด มีการรับรู้ทางวัฒนธรรมของหมู่บ้านชาวประมงเกาะเปริดมีคุณค่า มีความดั้งเดิม และมีความงดงาม โดยลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่ส่งผลต่อการประเมินศักยภาพทางวัฒนธรรม ได้แก่ ภูมิฐานะและสื่อที่ทำให้รู้จักหมู่บ้านชาวประมงเกาะเปริดของนักท่องเที่ยว จากผลการศึกษาดังกล่าวสามารถเสนอแนะนโยบายการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมหมู่บ้านชาวประมงเกาะเปริด ในวัตถุประสงค์ที่ 3 ได้ดังนี้

ตาราง 11

การเสนอแนะนโยบายการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม หมู่บ้านชาวประมงเกาะเปริด จากผลการศึกษา

ผลการศึกษา	นโยบายการพัฒนา
1. นักท่องเที่ยวประเมินศักยภาพทางวัฒนธรรม ด้านคุณค่าและความดั้งเดิมในระดับสูง แต่ประเมินด้านเอกลักษณ์ ($\bar{X}$ = 3.45) และอัตลักษณ์ ($\bar{X}$ = 3.21) อยู่ในระดับกลาง	หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีนโยบายส่งเสริมการสร้างจุดเด่นให้ชัดเจน เช่น การฟื้นฟูสถาปัตยกรรมอาคารเก่า (เรือนร้านค้า) และการจัดชีวิตชาวประมงให้เป็นภาพลักษณ์หลักของหมู่บ้าน เพื่อให้ นักท่องเที่ยวจดจำตัวตนของชุมชนได้ชัดเจนกว่าเดิม
2. การสืบทอดอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X}$ = 2.99) และการมีส่วนร่วมของคนในพื้นที่ ($\bar{X}$ = 3.04) มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด	ชุมชนควรเร่งสร้างกลไกการมีส่วนร่วมในการพัฒนาและอนุรักษ์ทุนทางวัฒนธรรม เช่น การส่งเสริมการสร้างมรดกเทศก์รุ่นเยาว์ เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของคนในพื้นที่และมีการสืบทอดอย่างต่อเนื่อง
3. สื่อที่ให้นักท่องเที่ยวรู้จักพื้นที่มากที่สุดคือ อินเทอร์เน็ต (ร้อยละ 66.8) และผลการวิเคราะห์ ANOVA พบว่า สื่อที่ต่างกันส่งผลต่อการประเมินศักยภาพทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน (Sig. = 0.04)	ภาครัฐทั้งส่วนกลางและท้องถิ่นควรพัฒนาระบบข้อมูลการท่องเที่ยวบนแพลตฟอร์มออนไลน์ รวมถึงควรประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ เพื่อให้ นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงได้
4. ภูมิฐานะ (Sig. = 0.000) ที่ต่างกันส่งผลต่อการประเมินศักยภาพทางวัฒนธรรมที่ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ และภาคตะวันออกมีค่าเฉลี่ยในการประเมินศักยภาพทางวัฒนธรรมต่ำที่สุด ($\bar{X}$ = 2.97)	นักท่องเที่ยวจากภาคตะวันออกอาจมีความคุ้นชินกับทุนทางวัฒนธรรมในพื้นที่ เนื่องจากหมู่บ้านชาวประมงเกาะเปริดตั้งอยู่ในภาคตะวันออก การออกแบบนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวต้องดึงจุดเด่นเฉพาะตัว (Unique Selling Point) ที่อื่นไม่มี เช่น ประวัติศาสตร์ของ ค่ายฉนวนเกาะเปริด หรือตำนานเกาะเปริด ซึ่งเป็นเรื่องเฉพาะถิ่น เพื่อเปลี่ยนทัศนคติจากความคุ้นชิน เป็นความแปลกใหม่ทางประวัติศาสตร์

อภิปรายผล

จากการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวเห็นว่าทุนทางวัฒนธรรมในพื้นที่หมู่บ้านชาวประมงเกาะเปริดมีคุณค่า สอดคล้องกับการศึกษาของ Lipe (1984) ที่กล่าวว่า ทุนทางวัฒนธรรมมีมิติที่หลากหลาย รวมถึงการมีคุณค่าทางเศรษฐกิจ รองลงมาคือความดั้งเดิม สอดคล้องเกณฑ์การตรวจประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โดยกรมการท่องเที่ยว (2557) และความงดงาม ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Bhandari et al. (2016) ซึ่งกล่าวว่า คุณค่าและความสำคัญของทุนทางวัฒนธรรม ประกอบด้วย 6 ประการ รวมถึงคุณค่าทางสุนทรียภาพ นอกจากนี้ นักท่องเที่ยวยังมีความเห็นว่าการมีผู้รู้ที่สามารถถ่ายทอดเรื่องราวเกี่ยวกับทุนทางวัฒนธรรมให้ผู้อื่น เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อศักยภาพทางวัฒนธรรม สอดคล้องกับการศึกษาของ อธิวิศน์ ห้วยหงษ์ทอง (2561) ที่ใช้เกณฑ์ดังกล่าวในการศึกษาประเมินศักยภาพของทรัพยากรทางวัฒนธรรม อย่างไรก็ตาม ศักยภาพทางวัฒนธรรมอย่างเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง สะท้อนให้เห็นว่า แม้ว่าทรัพยากรทางวัฒนธรรมในพื้นที่จะมีคุณค่าในตัวเอง แต่การสร้างการรับรู้ การสื่อสารภาพลักษณ์ และการนำเสนอความโดดเด่นที่แตกต่างจากแหล่งท่องเที่ยวอื่นยังไม่ชัดเจนเพียงพอ จึงควรได้รับการพัฒนาและส่งเสริมอย่างเป็นระบบต่อไป สำหรับการศึกษาความแตกต่างของลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่ส่งผลต่อการประเมินศักยภาพทางวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เคยมาเยือนหมู่บ้านชาวประมงเกาะเปริด พบว่า นักท่องเที่ยวภายในภาคตะวันออกมี “ความคุ้นชินเชิงวัฒนธรรม” (Cultural familiarity) เนื่องจากนักท่องเที่ยวในภูมิภาคเดียวกันอาจมองว่าวิถีชีวิตชาวประมงอาคารเก่า รวมถึง วัด เป็นสิ่งปกติที่พบเห็นได้ทั่วไป ในขณะที่นักท่องเที่ยวจากภาคอื่นๆ จะมองเห็นความแปลกใหม่และให้คุณค่าสูงกว่า ดังนั้น การพัฒนาจึงจำเป็นต้องดึงจุดเด่นเฉพาะตัวมาสร้างเป็นเรื่องราว (Storytelling) เพื่อเปลี่ยนความคุ้นชินให้กลายเป็นประสบการณ์

ที่น่าสนใจ นอกจากนี้ผลการศึกษายังพบว่า สื่ออินเทอร์เน็ต เป็นช่องทางหลักที่ทำให้นักท่องเที่ยวรู้จักพื้นที่ และสื่อที่ต่างกัน ส่งผลต่อการประเมินศักยภาพที่แตกต่างกัน ผลการศึกษาดังกล่าวสะท้อนให้เห็นการสร้างการรับรู้ศักยภาพทางวัฒนธรรมผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายในแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 3 ที่มุ่งเน้นการใช้เทคโนโลยีเพื่อยกระดับสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างแม่นยำ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย (1) ส่งเสริมการสร้างจุดเด่นของทุนทางวัฒนธรรมในพื้นที่ให้ชัดเจน เช่น การฟื้นฟูสถาปัตยกรรมอาคารเก่า (เรือนร้านค้า) และการส่งเสริมวิถีชีวิตชาวประมงให้เป็นภาพลักษณ์หลักของหมู่บ้าน เพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถจดจำตัวตนของชุมชนได้ชัดเจน (2) สร้างกลไกการมีส่วนร่วม ในการพัฒนาและอนุรักษ์ทุนทางวัฒนธรรม เช่น การส่งเสริมการสร้างมัคคุเทศก์รุ่นเยาว์ เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของคนในพื้นที่และมีการสืบทอดได้อย่างต่อเนื่อง (3) พัฒนาระบบข้อมูลการท่องเที่ยว และประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ เพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงได้ (4) ส่งเสริมการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีความหลากหลาย เพื่อตอบโจทย์กลุ่มเป้าหมายที่มีกำลังซื้อและมีภูมิสำเนาที่ต่างกันและ (5) ส่งเสริมให้พื้นที่ที่มีภาพลักษณ์เฉพาะตัว เช่น การยกระดับเรื่องเล่าทางประวัติศาสตร์ของค่ายญวน เกาะเปริด ตำนานเกาะเปริด รวมถึงฟื้นฟูสถาปัตยกรรมในพื้นที่อย่างเรือนร้านค้าซึ่งเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป (1) ควรเพิ่มเติมการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อเป็นการสนับสนุนและยืนยันข้อมูลทางสถิติ และ (2) ควรขยายขอบเขตการเก็บข้อมูลไปยังกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ (Stakeholders) โดยเฉพาะกลุ่มประชากรในชุมชนหมู่บ้านชาวประมงเกาะเปริด เพื่อสำรวจและวิเคราะห์ทัศนคติรวมถึงการตระหนักรู้ต่อคุณค่าของทุนทางวัฒนธรรมในมิติของเจ้าของวัฒนธรรม

รายการอ้างอิง

- กรมการท่องเที่ยว. (2557). *คู่มือการตรวจประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์*. สำนักงานกิจการโรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกในพระบรมราชูปถัมภ์.
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2566). *แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2566-2570)*. <https://www.mots.go.th>
- กองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2567). *สถานการณ์การท่องเที่ยวในประเทศรายจังหวัด รายเดือน ปี 2567 (Domestic Tourism Statistics (Classify by region and province 2024))*. <https://www.mots.go.th/news/category/760>
- กองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2568). *รายงานภาวะเศรษฐกิจการท่องเที่ยว Tourism Economic Review*. กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- ฐิตาภา บำรุงศิลป์, ประภอศิริ ภัคดิพินิจ และสุริยา สัมจันทร์. (2562). การประเมินคุณค่าของทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดศรีสะเกษ. *มนุษย์สังคมสาร*, 17(3), 1-23.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2560). *การสำรวจพฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยวของชาวไทย พ.ศ. 2560 (ในรอบปี 2559)*. สำนักงานสถิติแห่งชาติ.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). *ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580*. <https://www.nesdc.go.th/wordpress/wp-content/uploads/2025/06/NATIONAL-STRATEGY-2018-2037-THAI.pdf>
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ. 2566-2570*. https://www.nesdc.go.th/wordpress/wp-content/uploads/2025/02/article_file_20230307173518.pdf
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2566). *แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2566-2580) (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม)*. <https://www.nesdc.go.th/wordpress/wp-content/uploads/2025/06/NATIONAL-STRATEGY-2018-2037-THAI.pdf>

- องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะเปริด. (2562). *ข้อมูลพื้นฐานตำบล*. <https://kohperd.go.th/public/list/data/index/menu/1142>
- อิริศน์ ห้วยหงษ์ทอง. (2561). แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของชุมชนไทดำ ตำบลบ้านดอน อำเภอดำรงวิทยะปรีห์. *วารสารวิจัยสังคม*, 41(2), 141-176.
- Australia ICOMOS Incorporated International Council on Monuments and Sites. (2013). *The Burra Charter: The Australia ICOMOS Charter for Places of Cultural Significance (2013 ed.)*. International Council on Monuments and Sites.
- Best, J. W. (1981). *Research in education* (4th ed.). Prentice Hall.
- Bhandari, H., Kaur, P., & Grover, A. R. (2016). Assessment of significance of cultural heritage - A value based approach. *The SPA Journal of Planning and Architecture*, 20(3-4), 41-56.
- Cochran, W. G. (1953). *Sampling techniques*. John Wiley & Sons.
- Lipe, W. D. (1984). *Value and Meaning in Cultural Resources*. In *Approaches to the Archaeological Heritage, edited by Henry Cleere*. Cambridge University Press.
- Modern Manufacturing. (2023). *สสว. เผย ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเทรนด์ใหม่ หลังวิกฤติ COVID-19 ที่ได้รับ ความนิยมปี 2565*. <https://www.mmthailand.com/osmep-cultural-tourism-covid-19/>
- Rovinelli, R. J. & Hambleton, R. K. (1977). On the use of content specialists in the assessment of criterion-referenced test item validity. *Dutch Journal of Educational Research*, 2, 49-60.
- United Nations. (2021). *Operational guidelines for the implementation of the World Heritage Convention*. UNESCO World Heritage Centre, France.